Rosencrantz & Co.

Corpuri şi timp

Oana STOICA

Distribuie cu: Aparut in Dilema veche, nr. 564, 4-10 decembrie 2014

● ***Corp la corp.*** **Echipa spectacolului: Iudith Ardeleanu, Marius Armaşu, Mihaela Bîrleci, Margareta Eschenazy, Renée Necleevici, Pompiliu Sterian, Eva Szemler Lendvay, Dorotea Weissbuch, Gabriela Anghel, Steliana Anghel, Rodica Dumitrache, Cristina Focşa, Ani One, Ilie Zan, Vlad Arghir, Alexandra Carastoian, Carmen Coţofană, Paul Dunca, Alice Monica Marinescu, Mihaela Michailov, Katia Pascariu, Cătălin Rulea, David Schwartz. Centrul de Artă Comunitară VÎRSTA4, Asociaţia ADO şi Căminul „Moses Rosen“.**

Am fost de mai multe ori acolo, în sala de sport a Căminului „Moses Rosen“, sala lor de spectacol. Îi ştiu din show-urile anterioare – *Moses Stories, Vîrsta obiectelor, O istorie fizică, Post-scriptum* – în care şi-au spus poveştile. Le simt suferinţa, chiar dacă ei nu o spun deschis. Le cunosc preferinţele şi antipatiile. Le intuiesc personalitatea. Le văd mîinile care tresar inconştient pe genunchi, brăzdate de riduri. Stau cuminţi pe scaune şi privesc cum vin spectatorii. Aşteaptă, dar nu mai au răbdare. Este al cincilea spectacol în cinci ani. Proiectul VÎRSTA4 – în care un grup de tineri artişti (Alice Monica Marinescu, Mihaela Michailov, Katia Pascariu, David Schwartz, Paul Dunca, Cătălin Rulea – a cărui muzică live, un rock blues, patinează *cool* spectacolul) au susţinut ateliere de teatru, dans, fotografie – i-a trezit. Sînt bătrîni, obosiţi, împovăraţi, trecutul a fost nemilos cu ei, prezentul nu este cel pe care şi l-ar fi dorit, sînt fragili şi nu le place asta, dar acum pot să vorbească, pot să povestească totul, cuiva care ascultă. Pot să trăiască în miezul lucrurilor, nu în afara lor. La sfîrşitul spectacolelor, Pompiliu Sterian vorbeşte mereu despre recunoştinţa lor pentru cei tineri, care i-au reactivat, prelungindu-le viaţa. Are 95 de ani şi un blog. Refuză să fie bătrîn. Acum e motiv de sărbătoare în Cămin, proiectul VÎRSTA4 împlineşte cinci ani şi au o nouă premieră.

Rezidenţii Căminului „Moses Rosen“, cu mai multă sau mai puţină experienţă, de viaţă şi de azil, sînt deja vedete. Iudith Ardeleanu îmi zîmbeşte strengăreşte de pe scaunul unde şi-a ascuns silueta micuţă. Este vorbăreaţă şi veselă, deşi poveştile ei, toate despre dragoste, sînt triste. Pompiliu Sterian a dispărut puţin, aveam să înţeleg mai tîrziu de ce: pentru că deschide spectacolul, făcîndu-şi o intrare specială, „costumat“ în bătrîn. Margareta Eskenazy pare să plîngă. Are mereu ochii umezi. Nu ştiu dacă plînge din cauza trecutului îndepărtat, care a adus-o, în vremuri grele, din Uzbekistan în România, un drum lung cu nopţi dormite prin parcuri, sau pentru cel apropiat, cînd a fost evacuată din casă şi a rămas cu lucrurile în stradă. Eva Szemler Lendvay zîmbeşte blînd. Mereu am simţit-o detaşată, înţelegătoare şi cumva resemnată. Pare să poarte cu ea o mare tristeţe. Este poetă, traducătoare şi critic literar. Pe Dorotea Weissbuch am remarcat-o în *O istorie fizică* pentru că... dansează foarte bine. Are ureche muzicală şi ritmul în sînge. Este un om luminos, nu am văzut-o niciodată înnegurată. Marius Armaşu tace serios. El este întotdeauna precis, îşi face rolul cu exactitate, nu divaghează. Comunică atît cît e necesar. Am crezut mult timp că este trist. De fapt, este mereu preocupat pentru că îşi poartă boala cu el ca pe un însoţitor de care trebuie să aibă grijă. Mihaela Bîrleci este

nou venită în spectacole, a mai jucat într-o variantă a *Istoriei fizice.* Şi ea tace, dar este emoţionată. Îşi aşteaptă rîndul cu nerăbdare. Renée Necleevici joacă pentru prima dată. Figura ei serioasă, aspră, sculptată pare neclintită. Vorbeşte calm, execută mişcările cu atenţie. Uneori îşi pierde orientarea şi Pompiliu Sterian o îndrumă elegant. Dacă aş alege o imagine pentru poveştile rezidenţilor de la Căminul „Moses Rosen“, aceasta ar fi chipul lui Renée: tăcut şi suferind.

Corp la corp este un spectacol *site specific* în care „experţii vieţii“ deconstruiesc microuniversul cotidian prin performarea relaţiilor şi a ritualurilor de coabitare din Cămin. Structurat pe ore, conform cu programul unei zile, *Corp la Corp* este un teatru al uzurii în care fragilitatea fizică şi psihică este ocrotită printr-un cocon care include grijă, prietenie, ajutor, acceptare, înţelegere. Şi, desigur, mica bucurie a cafelei, leitmotivul spectacolului, o plăcere negociată cu tandreţe. Şi nu este vorba aici de lichidul maroniu care însoţeşte dimineţile, ci de pretextul pentru apropierea umană care alungă singurătatea, ajută neputinţa, alină durerea, liniştеşte angoasele. *Corp la corp* este povestea unei solidarităţi neverbalizate între rezidenţii Căminului şi personalul medical (medicii şi asistentele apar pentru prima dată pe scenă), a unei vieţi împreună. Căci pentru cei implicaţi profesional în activitatea Căminului – doctoriţa Steliana Anghel cu micile bucurii zilnice aduse rezidenţilor (bomboane, cafea), psihologul Ilie Zan, cel care repară suflete şi obiecte, asistenta Gabi Anghel, îndrumătoare blîndă, kinetoterapeuta Cristina Focşa, grijulie şi veselă, ergoterapeuta Rodica Dumitrache, mîngîietoare cu doinele ei, Ani One, care mînuieşte atent aparatele cu lumină pentru calmarea durerile articulare – munca depăşeşte cadrul unui serviciu cu orar fix. Cei mai mulţi au venit pentru o perioadă scurtă de timp şi au rămas aici. Pentru că munca lor este parte din viaţa rezidenţilor. Corpurile fragile sînt susţinute de mîini care alină. Viaţa se trăieşte împreună, de aceea doctoriţei Anghel i se spune uneori „mami“. La masa de prînz sînt discuţii, nemulţumiri, pretenţii, sîcîieli mărunte care condimentează relaţiile. O atmosferă cunoscută. Căminul este o familie.

Nu pot privi spectacolele de la „Moses Rosen“ cu detaşare. După spectacolele lor, formele elaborate de teatru mi se par artificiale. Accept greu metafora, după ce îi văd pe rezidenţi cum îşi performează viaţa, nu pe cea de odinioară, ci pe cea de acum, cînd timpul e crud. Medi Dinu, la 106 ani, s-a retras din spectacole. Bertha Liebovici nu mai e. Le simt absenţa ca un reproş: „Vino să ne vezi acum, nu aştepta, nu întîrzia.“ Mi se pare o urgenţă să îi ascult. Ştiu că timpul lor e scurt. Ştiu că au tristeţi ascunse diplomatic în zîmbete şi emoţii. Poate Căminul a fost singura sau cea mai bună opţiune, dar nu şi-au dorit asta. Sînt prizonieri în propria viaţă. Durerea lor răzbate mocnit şi trebuie să-mi şterg ochelarii cu colţul eşarfei pe care niciodată nu o găsesc repede cînd am nevoie. Dacă spectacolul apare în programul cultural al Capitalei, mergeţi să îi vedeţi. Nu este timp pentru ezitări. Laaa muuulţi aaani! Tort pentru cei cinci ani de VÎRSTA4, fotografie de grup, pahare de plastic cu şampanie. Încă o zi a trecut în Cămin.

Oana Stoica *este critic de teatru.*

Foto: VÎRSTA4

Distribuie cu: Aparut in Dilema veche, nr. 564, 4-10 decembrie 2014